

Spis treści

Przedmowa	9
Rozdział I. Podwaliny	13
Przedmiot rozważań	13
Historia Niemiec przed ich powstaniem	13
Królestwo Franków	17
Kościół	18
Przestrzeń i warunki naturalne Europy Środkowej jako scena historii Niemiec	22
Preludium świata celtyckiego	28
Od prehistorii do historii	28
Społeczeństwo i kultura	29
Celtycka cywilizacja miejska	31
Powstawanie i przemiany ludów germańskich	36
Wpływ świata śródziemnomorskiego	36
Kultura materialna	38
Religijny świat Germanów	43
Powstanie społeczeństwa germańskiego	45
Imperium i ludy germańskie: konfrontacja i integracja	48
Późny okres Imperium Romanum	55
Zewnętrzna ekspansja aż po linię Renu i Dunaju: romanizacja jako akulturacja	55
Formy i etapy panowania rzymskiego. Inwazje germańskie – kryzys cesarstwa – nowe militarne państwo rzymskie od czasów Dioklecjana i Konstantyna Wielkiego	59
Przebudowa władztwa rzymskiego nad Renem i Dunajem – Trewir rezydencją cesarską	69
Rozdział II. Frankowie: najeźdźcy założycielami królestwa	76
Frankijskie królestwo Merowingów (511–714)	76
Od królestwa wędrownego do władztwa regionalnego	76
Król Chlodwig I (zm. 511). Wojownik – chrześcijanin – założyciel królestwa. Bez skrupułów ku zwycięstwu	80

Frankijska zasada podziału królestwa i jej skutki (511–614)	86
Król Dagobert I (629–639). Ekspansja polityczno-kulturalna królestwa Franków na wschód od Renu	99
Upadek władzy królewskiej: walka majordomów o władzę – rosnąca potęga wczesnych Karolingów	105
Ludy germańskie na prawym brzegu Renu i nad Dunajem – powstanie i integracja z państwem Franków	110
Alemanowie i Bajuwarowie	110
Turyngowie, Sasi, Fryzowie	120
Powstawanie cywilizacji zachodniosłowiańskiej między Morzem Bałtyckim a Alpami – konfrontacja i integracja misyjna	125
Naznaczony kryzysami wzrost potęgi wczesnych Karolingów do czasów Karola Młota (687–714)	132

Rozdział III. Kościół jako filar pomostu łączącego epokę późnego antyku rzymskiego i wczesnego średniowiecza europejskiego

Biskupstwa	141
Początki i zmiany w okresie wędrówki ludów	141
Nowe początki w państwie Franków	151
Ograniczona rola papieżstwa	153
Biskupi w strukturach państwa Franków	155
Monastycyzm jako siła odnowicielska	158
Korzenie późnoantyczne	159
Siła misyjna monastycyzmu iryjskiego	160
Mnisi anglosascy w roli reformatorów na kontynencie	163
Reguła zachodniego monastycyzmu	164
Misja chrześcijańska jako podstawa jedności Europy	167
Misja i władza polityczna	167
Misja jako przyczyna kształtowania się europejskich kultur językowych	176

Rozdział IV. Społeczeństwo we wczesnych dziejach Europy: elementy antyczne i nowe formy

Królestwo i władza arystokracji	180
„Rex Francorum”: podstawy i granice władzy królewskiej	180
Arystokracja wywodząca się z kręgów późnorzymskich i frankijskich jako partner króla	188
Przestrzenny podział władzy królewskiej: hrabstwo i księstwo	192
Porządek prawny wywodzący się z tradycji późnoantycznej i germańskiej	195
„Prawa plemienne” państwa Franków	195
„Prawo plemienne” i realny ustrój stanowy – spreczne koncepcje	198
Pokój i wojna	199
Zasady życia społecznego	202
Własność ziemska w posiadaniu Kościoła i arystokracji – wieś – podstawy społeczeństwa	202
Na marginesie porządku prawnego: niewolnicy i ubodzy	207
Od <i>familia</i> tworzącej społeczność władztwa ziemskiego do rodziny europejskiej	210
Kobiety w społeczeństwie	213
Problem żywności i głodu	216
Antyczna medycyna – szpital – medycyna klasztorna	218

Miasto i gospodarka: podstawy i rozwój	222
Załączki i wczesne formy ustroju miejskiego nad Renem, Mozalą i Dunajem . . .	222
Handel: formy i szlaki	227
Kontynuacja i nowe początki rzemiosła, techniki i górnictwa	232
Rozdział V. Przełom i transfer kulturowy	238
Od kultury późnego antyku aż po kulturę cesarstwa frankijskiego	238
Dalsza obecność i oddziaływanie tradycji antycznno-chrześcijańskich i antycznno-pogańskich	238
Chrześcijańskie standardy wykształcenia i wzorce antyczne: odrzucanie i przejmowanie	246
Dalekosiężna sieć komunikacyjna Kościoła europejskiego: wędrówka manuskryptów jako transfer kulturowy	249
Kulturalne wzorce i nowe początki	256
Twórcy i dzieła	256
Legends o świętych – nowy gatunek w literaturze	259
Początki chrześcijańskiego dziejopisarstwa	262
Sztuka: wzorce antyczne – wpływy iryjskie oraz anglosasko-germańskie	263
Spojrzenie wstecz i spojrzenie w przyszłość	265
Wybrana bibliografia	270
Tablica chronologiczna	282
Indeks nazwisk	285